

STORTINGET

Innst. 224 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:50 S (2019–2020)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Terje Aasland og Nils Kristen Sandtrøen om å stoppe salget av våre felles norske skoger

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stoppe nedsalget av Statskog, og ber regjeringen om å redegjøre på egnet måte for Stortinget for hvem som har kjøpt skogeiendommer av Statskog fra 2014 til dags dato der kjøperne bor andre steder enn der skogen er.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til Representantforslag 50 S (2019–2020) om å

stoppe salget av våre felles norske skoger, der det foreslås å be regjeringen stoppe nedsalget av Statskog SF og om å redegjøre på egnet måte for Stortinget for hvem som har kjøpt skogeiendommer av Statskog SF fra 2014 til dags dato, der kjøperne bor andre steder enn der skogen er. Bakgrunnen for representantforslaget er å sikre allmennheten tilgang til jakt, fiske og friluftsliv. Komiteen merker seg landbruks- og matministerens brev av 11. februar 2020 hvor hun beskriver at Statskog SF forvalter 1/5 av fastlandsarealet i Norge, og at foretakets strategi og samfunnsansvar innebærer å sikre allmennheten lik tilgang til jakt og akseptable vilkår for jakt, fiske og friluftsliv.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, merker seg det landbruks- og matministeren skriver om at arronderingssalg har som begrunnelse å styrke foretakets økonomi, slik at virksomhetens mål kan nås på en bedre måte.

Flertallet tar til orientering opplysninger fra landbruks- og matministeren om at det er styret i Statskog SF som vurderer behovet og nytten av et videre arronderingssalg, og at dette ifølge ministeren gir mulighet for bedre arrondering og effektiv drift. Videre merker flertallet seg landbruks- og matministerens betraktning rundt at representantforslaget, slik det er utformet, vil innebære å inndra den fullmakten Statskog per i dag har til å gjennomføre arronderingssalg.

Flertallet viser til at det ifølge landbruks- og matministeren vil gi dårligere arrondering og mindre effektiv drift.

Komiteen merker seg landbruks- og matministerens forklaring på hvorfor Statskog SF selger spred-

te skogeiendommer. Bakgrunnen er ifølge statsråden oppkjøpet av store skogeiendommer fra Orkla i 2010, som ville gi bedre arrondering av skogeiendommer ved at det også ble solgt spredte skogarealer som Statskog SF eide fra før i Sør-Norge og Midt-Norge.

Komiteen viser til at saken er avgitt fra komiteen under det pågående utbruddet av Covid-19. Dette virusutbruddet vil ha stor innvirkning på både norsk økonomi og næringsliv. Komiteen viser til at det kan ta lang tid fra avgivelse av saken i komiteen og til behandling i Stortinget. I den grad dette vil påvirke komiteens eller partienes syn på saken vil dette komme frem under debatten om saken eller på annen måte.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, merker seg videre at landbruks- og matministeren skriver at det så langt er solgt 215 eiendommer på til sammen 540 000 dekar. 66 pst. av eiendommene er solgt til lokale kjøpere, 12 pst. til Miljødirektoratet, 7 pst. til kommuner og 15 pst. til andre. Videre merker flertallet seg at Statskog SF har gitt opplysninger til landbruks- og matministeren om at en stor del av gruppen «andre» er skog- og jordeiere i nabokommuner. Flertallet viser til informasjon fra landbruks- og matministeren om at detaljer rundt salget er publisert på egen nettside opprettet av Statskog SF. Av personvern hensyn er ikke navn på enkeltpersoner oppgitt, men flertallet merker seg muligheten til å finne ut hvem kjøperne er gjennom søk i blant annet grunnboken sammenholdt med informasjonen fra Statskog SF.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det er riktig at flertallet i næringskomiteen i Innst. 153 S (2010–2011) forutsatte at inntektene fra arronderingssalg skulle brukes til å nedbetale det statlige lånet på 475 mill. kroner. Derimot fremgår det ikke av de samme flertallsmerknadene at arronderingssalg automatisk skulle avsluttes når lånet var nedbetalt. Disse medlemmer oppfatter at hensikten med arronderingssalg ikke bare var å skaffe midler til å nedbetale lån, men også å gi en bedre arrondering av Statskog SFs skogarealer og at dette gir grunnlag for en bedre og mer effektiv skogsdrift og samtidig større fleksibilitet i planlegging og avvikling over tid.

Disse medlemmer viser til at det er 15 prosent av de solgte eiendommene som per i dag er solgt til gruppen «andre». Statskog SF har opplyst at en stor del av gruppen «andre» er jord- og skogeiere i nabokommuner. Det fremstår underlig at en skogeier ikke skal kunne kjøpe en eiendom i en nabokommune uten at dette skal omtales som privatisering, slik Arbeiderpartiets medlemmer gjør i denne innstillingen. Skogeiere i nabo-

kommuner kan være gode forvaltere av skogeiendom på samme måte som skogeiere i egen kommune.

Disse medlemmer viser for øvrig til at omfanget av salg til aksjeselskaper er begrenset, og at det ikke er grunnlag for å hevde at dette truer allmennhetens tilgang til jakt, fiske og friluftsliv.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at forslaget i Dokument 8:50 (2019–2020) begrunnes ut fra hensynet til å opprettholde tilgang til jakt og fiske for alle i Norge. Disse medlemmer påpeker at tilgangen til jakt og fiske er svært god i Norge. Statskog SF forvalter 20 pst. av Norges landareal. De resterende 80 pst. forvaltes av andre enn Statskog SF. Disse medlemmer understreker at folk flest har tilgang til skog- og utmarksarealene våre, og at eierskiftet ikke berører allemannsretten til ferdsel. Disse medlemmer fremhever også at Statskog SFs samfunnsansvar, som innebærer å gi allmennheten lik tilgang til jakt, fiske og friluftsliv, fortsatt har et godt rom for å utøve dette, og at det marginale nedsalget ikke vil ha noen betydning for opplevelsen av å ha tilgang til jakt, fiske og friluftsliv i landet.

Disse medlemmer viser til at arronderingssalg kom i gang i forbindelse med Statskogs oppkjøp av Orklas 1,1 mill. dekar store eiendom. Det ble i den forbindelse foreslått fra regjeringen Stoltenberg II at dette kjøpet skulle gjøres betinget av et nedsalg, og følgende er gjengitt i proposisjonen:

«Ved at Statskog SF på forretningsmessig grunnlag kjøper disse selskapene vil foretaket få et bedre grunnlag for effektiv drift, samtidig som mulighetene for å tilrettelegge for jakt, fiske og friluftsliv styrkes. Det er lagt opp til et omfattende arronderingssalg av spredte skogteiger foretaket eier fra før, noe som vil bidra ytterligere til å styrke foretakets økonomi og mulighetene for utbyttet til eier. Et slikt arronderingssalg kan bidra til å styrke næringsgrunnlaget for private skogeiere, kommuner og allmenninger. Samtidig vil det kunne utløse makeskiftearealer for skogvern, noe som kan lette skogvernprosessen på privat grunn.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti påpeker videre at salget skulle omfatte 600 000 dekar, en størrelsesorden Statskog ennå ikke har utnyttet for salg. Den påfølgende regjering med Høyre og Fremskrittspartiet besluttet å utvide arronderingssalg til 750 000 dekar.

Disse medlemmer mener arronderingssalg fører til lokal verdiskaping, og at en stans av det begrensede salget står i motstrid til det regjeringen Stoltenberg II besluttet i 2011. Disse medlemmer viser til at Stortinget også anmodet regjeringen om å åpne for å selge i områder i Nord-Norge, og fremhever at dette er et oppdrag fra regjeringen Stoltenberg II hvor denne regje-

ringens retningslinjer legges til grunn. Disse medlemmer finner det nødvendig å påpeke at Statskog SF selger spredte skogeiendommer når det er hensiktsmessig, og at slikt salg ikke medfører salg av all skog i Norge. Disse medlemmer mener en stans i arronderingssalg er et brudd på de premissene Stortinget selv satte for Statskog SFs erverv av Orklas skogeiendommer, og at de rød-grønne partiene med sin motstridende politikk skaper uforutsigbarhet og vanskeligheter for en helhetlig og hensiktsmessig forvaltning av skogområdene.

Disse medlemmer viser til spørsmål fra Arbeiderpartiet til landbruks- og matministeren 29. januar 2020 med blant annet påstander om at «Høyreregjeringen har solgt og privatisert store skogområder som vi har eid sammen gjennom Statskog». Videre påstår Arbeiderpartiet i samme spørsmål at flere kjøpere kommer i kategorien «andre», og påpeker at dette er kjøpere som bor andre steder enn der skogområdene er. Videre hevdes det: «I praksis betyr dette at kjøpere med mye penger kan kjøpe felles naturområder for å sitte på jakt- og fiskerettigheter selv, men folk flest stenges ute.» Disse medlemmer viser til at Statskog SFs arronderingssalg startet under regjeringen Stoltenberg II i 2011, og må ses i sammenheng med kjøp av store skogeiendommer fra Orkla ASA. Regjeringen Stoltenberg II argumenterte den gangen med at dette ville styrke foretakets økonomi, og samtidig styrke næringsgrunnlaget for private skogeiere, kommuner og allmenninger. Disse medlemmer viser til merknad ovenfor som viser fordelingen på kjøpegrupper og at kun 15 pst. av kjøperne kommer under kategorien «andre», samt at en stor del av gruppen «andre» er skog- og jordeiere i nabokommuner. Disse medlemmer påpeker at det ikke er grunnlag for å hevde at «folk flest stenges ute».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at offentlig eierskap til Statskog SF er viktig blant annet for å opprettholde tilgang til jakt og fiske for alle i Norge. Retten til jakt og fiske er knyttet til eierskap, og at statens skoger beholdes i statlig eierskap, vil derfor være eneste garanti for at allmennheten også i framtiden skal ha tilgang til å jakte og fiske. Allikevel selger regjeringen store skogområder til privatpersoner som bor andre steder enn der skogområdene ligger. Det svekker tilgangen for folk flest til jakt, fiske og friluftsliv.

Disse medlemmer viser til Innst. 153 S (2010–2011), der Stortinget ga sin tilslutning til statens kjøp av Borregaardskogene, noe som styrket det felles eierskapet over store verdier. Disse medlemmer viser til flertallsmerknad der «... alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, mener det er positivt at staten gjennom sitt eierskap i Statskog SF gir selskapet anledning til å gjennomføre et eiendomskjøp av historisk betydning».

Disse medlemmer viser videre til at: «Flertallet forutsetter at regjeringen i den videre dialog med selskapet legger til grunn at et slikt videresalg av eiendommer gir muligheter for et aktivt lokalt eierskap. Flertallet forutsetter at inntektene fra arronderingssalg brukes til å nedbetale det statlige lånet på 475 mill. kroner.»

Disse medlemmer viser videre til at det aldri ble fattet vedtak i Stortinget om at arronderingssalg skulle omfatte 600 000 dekar skog. Disse medlemmer merker seg videre at Solberg-regjeringen har besluttet å utvide arronderingssalg til 750 000 dekar, og at dette er noe Arbeiderpartiet alltid har gått mot. Disse medlemmer viser til at lånet som finansierte kjøpet av skogeiendommer fra Orkla, nå er nedbetalt. Det er dette lånet som salget av spredte teiger skulle finansiere. Når lån på et hus eller en annen eiendom er nedbetalt, stopper man også å betale avdrag. På samme måte slår disse medlemmer fast at arronderingssalg må stanse.

Disse medlemmer viser til at nesten 30 pst. av de 540 000 dekarene som nå er solgt, har tilfalt aksjeselskaper eller personer som bor andre steder enn der skogen ligger. I tilfeller der selvstendige eiendommer selges til personer som bor helt andre steder enn der skogområdene ligger, og kjøper ikke har noe med det lokale skogbruket å gjøre, kan ikke salget etter disse medlemmers syn kalles arrondering, bare privatisering.

Disse medlemmer viser til at regjeringens liberaliseringer i tillegg driver prisnivået på eiendommene oppover. Dette medfører også at inngangsbilletten i skogbruket blir dyrere. Dette er en ulempe for det aktive og lokale skogbruket.

Disse medlemmer mener at verdiene fra naturressursene i Norge skal komme det brede lag av befolkningen til gode, og understreker derfor behovet for felles eierskap og at verdiene er fordelt på mange hender lokalt. Regjeringens politikk, som driver opp priser og konsentrerer verdier på færre hender, strider med viktige mål for god fordeling og verdiskaping i Norge.

Disse medlemmer påpeker at dersom regjeringens partiene selv skulle være kritiske til at aksjeselskaper kjøper skogeiendommer fra Statskog SF, er det også deres ansvar å bidra til å stoppe salget. Argumentasjonen om at salget kommer som følge av tidligere vedtak, virker som en ansvarsfraskrivelse. Alle partier har et ansvar for å vurdere situasjonen i dag, hvor 30 pst. av arealet selges til aksjeselskaper og personer som bor andre steder enn der disse skogområdene ligger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil gå motsatt vei av regjeringen når det gjelder politikk med salg og privatisering. Disse medlemmer ønsker at Statskog SF i større grad skal brukes som en motor for å styrke den videreførelse skogin-

dustrien og næringsvirksomheten i Norge, også der Statskog har eiendommer, og utvikle nye verdikjeder basert på skogen. Som Statoil, nå Equinor, har vært et verktøy for industribygging i Norge, vil Statskog SF kunne bli det i framtiden innenfor skogbasert industri. For at Statskog SF skal være i stand til å ta denne rollen, er det en stor fordel at selskapet fortsatt kan være en stor eier og forvalter av fellesskapets ressurser.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget som viser hvordan Statskog SF kan investere i videreførelse av skogindustri i Norge og bidra til mer industribygging og næringsutvikling også lokalt i områdene der Statskog SF har eiendommer.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet støtter at arronderingssalg gjennomføres. Disse medlemmer viser til forhistorien for arronderingssalg under regjeringen Stoltenberg II. Her sikret man nasjonalt eierskap til Orklas skogseiendommer, og arronderingssalg legger til rette for mer lokalt eierskap. Disse medlemmer viser til at åpenhet om hvem som eier alle eiendommer i Norge, skal sikres gjennom grunnboka, men mener at Statskog SF har et særlig ansvar for å sikre mer offentlighet om hvem som kjøper eiendommene som selges gjennom arronderingssalg. Disse medlemmer vil understreke at kjøpet av Orklas skoger og arronderingssalg samlet gir mer skog i offentlig eie, og at allemannsretten vil gjelde uavhengig av eierskap.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil videre peke på at statlig eierskap gjør det

enklere med en helhetlig naturforvaltning der FNs bærekraftsmål legges til grunn. Dette gjelder ikke minst verneprosesser for viktige naturtyper knyttet til barskog, og særlig fjellskog.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget som viser hvordan Statskog SF kan investere i videreførelse av skogindustri i Norge og bidra til mer industribygging og næringsutvikling også lokalt i områdene der Statskog SF har eiendommer.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:50 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Terje Aasland og Nils Kristen Sandtrøen om å stoppe salget av våre felles norske skoger – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 2. april 2020

Geir Pollestad

leder

Guro Angell Gimse

ordfører